Szórakozottan lapozgatom a napi „Délmagyart" (nap: 1986. február 17.) Az első 3 oldalon a szakszervezetek kongresszusa; középen a kulturális rovat, ezúttal (kivételesen) *egyetlen* kulturális hírrel, aztán sport.

Végül az utolsó oldalon, az időjárás-jelentés és a vicc társaságában csábító címre bukkanok *„Tolnay Klári is játszik."* Olvasni kezdem. Mint tudjuk, a nyári Szegedi Ünnepi Játékokon *Mensáros Lászlóval* (milyen pompás kettős!) fogja játszani Görgei Gábor Mikszáth Kálmán különös házassága című darabját (remek!)

Hír

„Valószínűleg ez a másik hír alapja is — folytatja R. É., a cikk szerzője —, mely szerint Tolnay Klári Szegedre szerződött."

No, most jön majd a cáfolat — mondom magamban, ám csalódom. „Megnyugtatjuk olvasóinkat, ez is igaz." Gyorsan megdörzsölöm a szememet, hátha rosszul látok. De nem, minden stimmel, hisz a művésznő maga erősíti meg a hírt, szerepekről beszél, nem lehet benne semmi tévedés:

TOLNAY KLÁRI SZEGEDRE SZERZŐDÖTT!!

Ez aztán a szenzációs HÍR! Jön hozzánk az ország egyik legnagyobb színésznője, Kossuth-díjas, Kiváló művész — no de minek is bizonygassam, ki ő? Egyedülálló eset Magyarországon! És különösen Szegeden.

Ez aztán az újságcsemege!

Vezércikk! Vastag szalagcím, öles betűk, hatalmas fénykép, tízszeres példányszám!

Mint mondottam, a hír az utolsó oldalon, a vicc és az időjárásjelentés társaságában jelent meg.

— okta —

A halál Antoniója

A *Dés Mihály* által *(Filmvilág, 84/2)* zavaros „westernparódiának" titulált remekművet 1968-ban rendezte *Glauber Rocha*, brazil szürrealista forradalmár Elhagynám a „szürrealista" forradalmár Elhagynám a. védjegyet, mert ma már semmitmondó, de mit tegyek, ha ő is használja „a kiéhezett latin fanatikus magatartása oly mértékben abszurd, hogy neo-szürrealizmust szül, erkölcse, a proletáré, inkább metafizikus, mintsem politikai"

„Halálosztó Antonio" magányos bérgyilkosból győzhetetlen népvezérré lép elő, miután végignézi egy lelkes szekta leöldösését, s megbűvöli a Szent Lány Mindez ehetetlen az európai észnek, túl véres, túl illatos, túl forró. De mi szükség lenne a mesében a valószerűségre, amikor a 19. század óta az írók a hős fazonjával, *szinte* észrevehetetlen férceivel kérkednek, a kritikusok meg odavannak a gyönyörtől. olyan, mintha élne!

Ez a film nem a szabásvarrás szakkör terméke, hanem varázslat. egy lépés mámor, egy lépés nevetés, egy lépés rettegés, egy lépés megszabadulás — TÁNC és ZENE. Egy láb lendül — zene, egy szó kiröpül — tánc. Pózok, élőképek, cirkuszi lövöldözés, maratoni halálvergődés — a cowboy—betyár ősmítoszból egy lépés a kamionok aszfaltja, nincs törés, vagy ha van, láva ömlik belőle, ZENE. A nyomor, a harc, a groteszk, a látomás — minden ZENE, és TÁNColnak a ZENEvel telt nyomorultak, mint a rendőrrohamra váró dél-afrikaiak. Zavaros? Legyen, ha olyan, mint Lampiaó, a híres betyár balladája (vagy jobbladája?). Lampiaó a pokolra kerül, bekopogtat, s megverekszik az egész rozzant galerivel. Zeng az ócska gitár, és a ritmus görcseivel, a repedt keze mocskos körmeivel, a sötétből kikacsintó rekedt hangjával ősbluesba kapaszkodó énekes az égbe vezető lajtorját keresi itt a földön. A néző is keresi, utazik néhány ezer évet, ha sikerül jegyet kapnia erre az egy (1!) előadásra.

NAGY IMRE

Filmbeli happy end

(védőirat)

A másfél óráig boldogtalan szerelmesek a film végén egymásra találnak, ölelkezésük egy új boldogság kezdetét jelenti. Boldog vég.

Fanyalgó arcok a moziban. A happy end már megint elborzaszt. Vajon miért? Minden bizonnyal azért, mert sémává degradálódott. Miért írom, hogy degradálódott? Talán azért, mert védelmembe szeretném venni néhány olvasható perc erejéig.

Induljunk kicsit távolabbról. A film tömegeknek szól, a mindenkor összegyűlt közönségnek. Az igazi művészi film a közönségigény mellett figyelembe vesz magasabb szempontokat is. A rendező dolga, hogy a kétféle igényt összehangolja, a „kecske-káposzta" törvényét a film egészében alkalmazza, s az egyértelműség alapelve mellett a teljesség élményét keltse Ezt azonban csak a történet zártsága biztosíthatja, elsősorban a happy enddel.

Mi a happy end? A hollywoodi recept szerint nélkülözhetetlen kellék. A happy end tehát *kényszer*. Ez jelenti azt, hogy a film természetéből következően, a nézők érzelmi reakcióinak irányítása céljából vagy a film műalkotásként, lezárt műként való felfogásának megkönnyítése érdekében, a katartikus hatás hétköznapiságba való átültetése céljából szükségszerű az alkalmazása. Vagy egyszerűen csak a nézők székből való felállását elősegítendő, a filmnézés utáni hiányérzet művészinél is katartikusabb hatásának feloldására készül.

A kényszerűség mellett azonban sokkal döntőbb azt belátni, hogy a happy end művészi eszköz. Szerkezetét tekintve kettős. A szerelmesek a film végén találkoznak, ez a vég egyben az új élet kezdete is. A happy end feladata egyfajta lezártságot adni a filmnek, de emellett az „élet nem áll meg" közhellyel kifejezhető nyitottságot is biztosítani.

Mit jelent a lezártság? Biztonságot kell nyújtani a nézőknek, a „másként nem lehetne" bizonyosságát. Mit jelent a nyitottság? A filmelbeszélés törvényei megkövetelik az oldott kompozíciót, a szabad áramlást. Ez a film életközelségének következménye. Mindez, a happy end összetettségét mutatja.

Talán túl egyszerűnek tűnik, ha a fentebb található szétválasztást egyesítem, azt állítva, hogy a happy end művészi kényszer. Fellini filmjében, a Cabiria éjszakáiban a kiábrándult Cabiriát utcai énekesek csapata veszi körül, közülük emelkedik ki a lány mosolygó, újrakezdést akaró arca. Ezen példa is igazolja, hogy a happy end a művészi igazság kényszere alatt művészileg megszerkesztett végszó

Happy end nincs?

De van. Éppen az, hogy itt a vége.

ÖRDÖG OTTÓ

Derült égből a sárga boríték

Már negyedik napja nem működött szerkesztőségünk telefonja, s a szomszéd irodában dolgozó úr is — tekintve, hogy a 12-119-es vonalat véletlenül hozzá kapcsolták át — kezdett tűrőképessége határához érkezni, amikor a Gondviselés megkönyörült rajtunk. Na nem, nem telefonszerelő képében — ő csak az ötödik napon jött, arra hivatkozva, hogy már régen megjavították a vonalhibát, az teljességgel a véletlen műve, hogy ennek ellenére telefonunk még mindig süket —, hanem egy megcímzetlen, leragasztatlan sárga boríték rejtekében. „A szerencse most elérkezett Önhöz" — szerénykedett igyen a levél szerzője, akinek kiléte — aláírás nem lévén — a mai napig bizonytalan. Mindenesetre elgondolkodtató, hogy maga a levél egy géppel írott eredeti egyik fénymásolt példánya volt, ezek szerint nem csupán kicsiny, de roppant hangulatos szerkesztőségünket tüntették ki vele. (Szamizdat-nyomda Szegeden?!)

„A levelet kézhezvétele után 96 órával továbbítani kell!" — hangzik az utasítás, sőt részletekbe is bocsátkozik: „A Fülöp-szigeteken Alch tábornok 75 ezer dollárhoz jutott. Utána meghalt, mert elfelejtette továbbküldeni." Nem tudom, a Fülöp-szigetek bé van-e kötve a nemzetközi távhívóhálózatba. Ha bé van, akkor — mihelyt megjavítják telefonvonalunkat — tüstént forró drótot fogok létesíteni Marcos elnökkel, a fülöpszigeteki választások győztesével, részvétemet fejezvén ki hűséges embere, Alch tábornok tragikus elhunyta alkalmából.

„20 db ezzel egyező példányt készítsen, és küldje el ezeket rokonainak, barátainak, ismerőseinek. Egy pár napon belül meglepetés éri." — rendelkezik tovább a fénymásológépet birtokló ismeretlen, kellő motivációt érve el ezzel. „Készítsen 20 másolatot, s várja, mi történik a negyedik napon!"

Meg kell hagyni, inamba szállott amúgy sem egeket verdeső bátorságom. Hisz ki akar oly rútul járni, mint ama hős fülöp-szigeteki tábornok? Én ugyan nem! Nosza — lévén a lapzárta, 96 óránál közelebbi időpontban —, hadd teljesítsem túl a tervet! Íme: húsz példány helyett kétezerötszázharmincban adom tovább a fénymásoló ismeretlen szerencse-előrejelzéseit, annak reményében, hogy nem csupán Olvasóink, de mi magunk is a szerencse fiaivá (leányaivá) válhatunk ezáltal. S ha pár napon belül a megjósolt meglepetés valóban bekövetkezne, mi sem lenne természetesebb, mint azt a megcímzetlen, leragasztatlan sárga borítékot a legszentebb célra felhasználni (ne vesszen kárba): köszönő sorokat küldenénk benne a Magyar Posta városi igazgatóságának, hálánkat kifejezendő telefonvonalunk szélvészgyors korrekt helyreállításáért. Nem beszélve arról, hogy egy csapásra lehullana egy másik légy is: a fölöttébb drága állami telefonvonal helyett egyúttal — az Elnöki Tanács nevében — jókívánságainkat tolmácsolnánk a 62-12-119-ről Marcos elnöknek, újjáválasztása alkalmából. A Fülöp-szigetekre, Manilába.

S I

Az Európa Kórusban, Hollandiában

3. rész

Karmesterek. Eddig még csak az egyikről, Fritzről szóltam, hiszen ő volt az egyik meghívónk. Ő az Európa Kórus állandó, első karmestere. Vele találkoztunk már Visegrádon is.

1943-ban született Aachenben. Kölnben, Hermann Schroeder professzornál végzett kórus- és zenekarvezetői tanulmányt. A bécsi Kórusvezetők Mesterkurzusán abszolvált Eric Ericsonnáll Több kórus karnagya. 1983 óta — a kórus megalakulása óta — az E. C. vezető karmestere.

A másik karmester minden kórustalálkozón a vendéglátó ország karnagyai közül kerül ki. Zoetermeerben Eduard Nieland volt ez.

Eduard 1940-ben, Naardenben született, egy tradicionális karmestercsaládban. Utrechtben és Rotterdamban tanult, orgonista, kórus- és zenekarvezető. Zeneszerzőként, zeneteoretikusként és Bach-szakértőként is ismert. Karvezetői módszertani könyveiből tanulnak ma a kezdő holland karmesterek. Zeneiskolai főigazgató, az SNK (Holland Kórusszövetség Karmesteri Bizottság) professzora. Eduard hamarosan igen megkedvelte Évát, Ruszit és Pétert. Hogyne, hiszen tiszta énekléssel, pontos belépéssel néhány részben szólamuk vezetői voltak. Sokat jelentett az is, hogy igen jó iskolázottságuk, zenei igényük révén mindig kicsit elégedetlenek voltak. Eduard nagyon örült, hogy vannak, akik nem elégednek meg pusztán a hangok leéneklésével, hanem több dinamikát kívánnak, s hiányolják az érzelmeket. Nem kis büszkeséggel mondhatom, hogy teljesen el volt ragadtatva tőlünk, véleményünkre egyre többet adott.

A koncertek: aki énekelt, zenélt vagy szavalt, jól tudja, hogy minden pódiumnak megvan a maga hangulata, varázsa. Ezért igyekszem kitérni majd ezekre is. Első koncertünket a vendéglátó város bensőséges hangulatú kis templomában adtuk. Itt ismerkedtek meg velünk a helybeliek. A második szereplés: Amszterdamban, a Concertgebouw-ban volt, ahol rádiófelvételt is készítettek. A műsor címe: Für Elise, melynek keretén belül tehetséges ifjú művészek, ismert előadók szerepeltek egy-egy számmal, s a műsorvezető néhány szót váltott mindegyikőjükkel. Ezután mi kerültünk sorra. A konferanszié mindkét karmesterrel készített interjút, és két-két művet el is énekeltünk. Így Hollandia minden lakosa meghallgathatott bennünket. A műsort a „Für Elise" különös földolgozása zárta: zongora és vibrafon játszotta a témát, s hatalmas fuvolazenekar a variációt. (A legfiatalabb fuvolista 10 éves volt, s Hollandia teljes fuvolistatársadalma részt vett benne.)

Ezután újra Zoetermeer, a „Meerzicht" wijkcentrum következett. Ez egy hangulatos modern templom, melyet szemmel láthatóan úgy építettek, hogy koncerteket is tarthassanak benne. A kisváros ifjúsága és az új lakónegyedben élők hallgattak meg itt minket.

Következett Amsterdam, a Sonesta Koepelzaal, csodálatos akusztikájú terme gyönyörű orgonájával. Ennek ellenére itt volt a legkisebb létszámú — bár hozzáértő — közönségünk.

Az ötödik koncertet Delftben, a Nieuwe Kerk-ben adtuk. Monumentális, gyönyörű templomot kell elképzelni. De itt olyan hideg volt, hogy alig bírtunk parancsolni a fogunknak, nehogy összekoccanjanak éneklés közben. A fellépés jól sikerült, nagy tapsot kaptunk.

(Kohlmann Péter felvétele)

Itt volt a leghálásabb közönségünk.

Ezután Antwerpenben léptünk fel a Kerk Heilig Sacramentben. Megérkezésünk, és a terem hangzásának kipróbálása után a kórus — a hagyományokhoz híven — megbeszélést tartott. Ekkor dőlt el a következő találkozó helye, ideje. Megbeszéltük az aktuális problémákat, szervezési nehézségeket. Elhangzottak újabb meghívások is. A koncert után — kellemes meglepetést okozva ezzel nekünk — a vendéglátóink kis fogadást adtak.

Utolsó koncertünk Aachenben (NSZK) volt. Megérkezésünkkor a város polgármestere fogadott minket a városházán. Az épület (City-Mayor) és termei csodálatosak. Az egész város a kultúra és a művészetek szeretetéről árulkodik. A koncert hangulatát már áthatotta a búcsúzás lehelete, s ezt nem tudta föloldani a rádiós-televíziós fölvétel izgalma sem.

Utolsó közös vacsoránk kezdetben vidám volt, de könnyek közt kívántunk jó utat azoknak, akik már este útra keltek. A szállásunkra visszavezető út nagyon hosszúnak tűnt, s csöndes volt, mivel a fáradt fejekben az a gondolat motozott: holnap már 13 irányba futnak szét útjaink.

A történetnek akár itt vége is szakadhatna, de ezt nem tehetem meg. Miért? Mert sokan azt gondolhatnák mindezek után, hogy csak máshol lehet szép dolgokat látni és tenni. Pedig ez korántsincs így! Ott tartózkodásunk első néhány napjában bizony sokszor elégedetlenkedtünk. Hol fűtés nem volt (—10 fok körüli hőmérsékletben), hol az ellátás nem volt igazán kielégítő. A kórus 65 tagjára összesen egyetlen tusoló jutott! (És mégis szidjuk a kolit!) S talán annak sem őrülne mindenki, ha tíznél többen lennének egy szobában. Azt az egy szem zongorát sem kellett volna itthon mindenhová magunkkal cipelni.

Természetesen ezek a szervezési vagy anyagi nehézségek akkor nem rontották a hangulatot, mivel a lényeg a közös éneklés volt. Ezek az emberek ott mind igaz barátokká váltak, akik békében együtt akarnak énekelni Európa összes dalosával.

MAYER ILONA

Egy szelet

Dunának egy a hangja

A vonat — olyan pójezdféle — hamar leért Komáromból Budapestre. Azért „le", és nem „fel", mert Komárom északabbra fekszik a fővárosnál (és egyelőre még a Duna is abba az irányba folyik); „hamar" pedig azért, mert a két város még magyarországi léptékkel mérve is közel fekszik egymáshoz, mint ezt az 1849-es esztendő történelmi eseményeit ismerők bizonnyal tudják.

Nincs információnk arról, hogy az elcsigázott sítáborozó társaság — melynek tagjaival remélhetőleg e hasábokon sok derűs percet tölthetünk még el — ezen események ismerői közé tartozott-e, annyi azonban biztos, hogy vezéregyéniségük Ellenzéki Bölcsész, imígyen szólalt fel a Nyugat söröző félig (se) tiszta abroszú asztala mellől felemelkedve:

— Hánnyuk, vessük meg a nemzetiségi kérdést!

Az indítvány előbb döbbent csend, majd enyhe lelkesedés fogadta, minek folyamányaképpen valóban meghányták-vetették azt. Később megint hánytak, majd megint vetettek.

— Miért kell állandóan politizálni? — méltatlankodott Toler Anci, ekként sejtetve a hallgatóközönséggel azt, hogy az adott napon a két Bölcsész közül Kormánypártit választotta.

— A politika kizárólag férfiemberekre tartozik! — düllesztette ki mellét fentiek tudatában K. Bölcsész, ami, lévén férfi, eleve nem sikerülhetett neki olyan mértékben, mint Ancikának.

— És Thatchter asszony? — vágott közbe Devi Ancika, hiszen nemének érdekeit és presztízsét látta kétségbe vonni, mi több, veszélyeztetni.

— Már Angliában is csökken a népszerűsége! — gonoszkodott tovább K. B., de ezzel ő meg az asztaltársaság hölgytagjai körében vivott ki csökenő népszerűséget.

— És Corazon Aquino asszony a Fülöp-szigetekről? — vágta ki a rezet egyszerre a két Anci, mintha egy unisonodallamot kellett volna előadniuk.

— Nem értelek benneteket — csóválta okos fejét Jog Ász, majd folytatta:

— Nyakunkon az év eseménye, és ti ehelyett holmi politizálással múlatjátok a drága időt! Az év zongoristája egyik nemzedéktársunk lett, az Első Emelet billentyűse! Presser Pici későn futott, neki csak a második hely jutott.

A társaság a hír hallatán felvillanyozódott. E. Bölcsésszel el entétben, aki a fenti kérdés helyett mindenáron a nemzetiségit akarta boncolgatni. Végső mentsvárként a mellette bóbiskoló Analfa Bélához fordult:

— Bélám! Emlékszel-e még, milyen a Dunának a hangja? — kérdezte, arra célozva, hogy morajos, halk, halotti.

— Egy! — válaszolta Béla, majd a helyjegypénztár felé navigált. A Szeged-expressz indulásáig ugyanis már csak fél óra hibádzott.

-andi-

SZEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola MSZMP és KISZ-bizottságainak lapja

Felelős szerkesztő: GRÓF RÓZA

Szerkesztőség: 6720 Szeged, Dugonics tér 12. Telefon: 12-119

Megjelenik havonta kétszer Ára: 2,30 forint. Előfizetési díj egy évre 36,80 forint

Terjesztik az intézmények KISZ- és szakszervezeti bizottságai

Kiadja a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat Szeged, Tanácsköztársaság útja 10. sz. 6740 Telefon: 12-633. Telex: 82-282

Felelős kiadó: Kispál Antal igazgató

Szegedi Nyomda Szeged, Bajcsy-Zsilinszky u. 28. 6720

1986. III. 7. — 986 —

ISSN: 0230—791X

Felelős vezető: Dobó József igazgató